

handelaar en elke winkelier zaken doet met Parijs en er minstens ééns in zijn leven geweest is, denkt men er nauwelijks aan dat men een geheel koninkrijk moet doorsporen om er te komen. Voor den Amsterdammer is Parijs dichter bij dan Groningen, voor den Fries niet véél verder dan Maastricht.

Daar komt nog bij dat de Parijzenaars, door de Fransche kunst en de Fransche letteren, zoo wat gekosmopolitiseerd zijn. We lezen zoo veel Fransch! Wij bekijken zoo veel Fransche illustraties! Onze verbeelding brengt heel wat uren door op den *boulevard*, in een Parijsch salon, in 't „*Bois de Boulogne*” . . . . Eene studie over de Parijzenaars, geschreven door een Nederlander voor Nederlanders, kan dienst doen als kommentaar op de tallooze Fransche romans, die in het vaderland worden gelezen.

De schrijver meent dat zulk een kommentaar niet geheel en al overbodig is.

Eene der eigenschappen, die schier alle Fransche romanciers gemeen hebben, dunkt mij deze te zijn: zij schilderen hun volk met de donkerste kleuren. Men zou, niets wetend omtrent de *Parisiens* dan hetgeen zij vertellen, gaan gelooven, dat de modestad niets dan modestad is, dat zij wordt bewoond uitsluitend door verkwisters, veile deerns, echtbrekers en boeven.

Wij hebben allen genoeg zwak op de stad, waaruit zooveel schoons tot ons komt, om niet een gematigd pleidooi voor hare bewoners al te donquichotterig te vinden.

Maar er is meer, dat zulk een kommentaar wenschelijk maakt.

De Fransche auteurs weten dat hunne werken in 't buitenland worden gelezen, doch zij schrijven voor hunne landgenooten en niet zoozeer nog voor hunne landgenooten in 't algemeen als wel, uitsluitend — het woord is niet tè kras — uitsluitend denkend aan de Parijsche kritiek, het Parijsche publiek. Vandaar dat zij dikwijls zinspelen op toestanden, die de provinciaal niet kent en de vreemdeling moeilijk kan leeren kennen, dat zij de dingen zien van een ander gezichtspunt dan dat waarop hunne lezers buiten Parijs zich plaatsen. 't Zou aanmatigend klinken te beweren beter over de Parijzenaars te kunnen oordeelen dan de moderne Fransche auteurs zelf, maar ik mag misschien wel zeggen dat de vreemdeling, aan den vreemdeling, onpartijdiger verslag kan uitbrengen dan de Franschman. Het is hem, bovendien, vergund uitvoerig te wezen. Men gaat den Amsterdammer niet uitleggen hoe onze meiden glazenwasschen en „den stoep doen”. Als wij den vreemdeling dit hooren vertellen glimlachen wij. Soms denken wij, na zijne opmerking, voor 't eerst na over wat wij ons leven lang hebben zien doen. Zoo kan de Nederlander van het Parijsche leven veel vertellen, dat een Parijzenaar nooit is opgevallen, dat hij zeker niet belangrijk genoeg zou achten om in eenen roman te beschrijven; maar wat de vreemdeling, tot recht begrip van den roman, toch zou dienen te weten.

* * *

Het steenen Parijs kunnen onze landgenooten leeren kennen uit tal van uitnemend verluchte boeken. Het organisme der stad is meermalen beschreven.